

Gillian Flynn

Duisternis

Libby Day

Nu

Er zit iets gemeens in me, even echt als een orgaan. Als je mijn buik zou opensnijden, glijdt het misschien naar buiten, vlezig en donker, en valt het op de grond, waar je het kunt vertrappen. Het is het bloed van Day. Er mankeert iets aan. Ik ben nooit een lief klein meisje geweest, en na de moorden werd het alleen maar erger. Het kleine weesje Libby was tijdens haar jeugd een mokkend wezentje zonder ruggengraat; ze ging van het ene verre familielid naar het andere (achternichten en oudtantes en vriendinnen van vriendinnen) en werd weggestopt in stacaravans en bouwvallige boerderijtjes in alle uithoeken van Kansas. Ik ging in afdankertjes van mijn dode zus naar school, in blouses met vieze gele plekken in de oksels, in lachwekkend ruime broeken met afzakkende konten die op hun plaats werden gehouden door een versleten riem die op het verste gaatje zat. Op klassenfoto's zit mijn haar altijd raar – de speldjes hingen losjes aan de plukken, alsof het rondvliegende voorwerpen waren die toevallig in de klitten verstrikt waren geraakt – en ik had altijd dikke wallen onder mijn ogen. De ogen van een dronken hospita. Misschien zat er een aarzelende plooi rond mijn lippen, daar waar een glimlach had moeten zitten. Misschien.

Ik was geen kind dat snel liefde opwekte, en ik groeide uit tot een volwassene die dat al helemaal niet deed. Maak een tekening van mijn ziel, en je ziet een paar krassen met giftanden.

Het was een nare, natte maart en ik lag in mijn bed aan zelfmoord te denken. Dat is een hobby van me, gedagdream waaraan ik me 's middags wel vaker overgaf: een geweer, mijn mond, een knal, en mijn hoofd dat een, twee keer heen en weer bewoog, bloed op de muur. Spetter, spetter. 'Wilde ze begraven worden of liever gecremeerd?' zouden de mensen vragen. 'Wie moeten we uitnodigen op de begrafenis?' En niemand zou het antwoord weten. De mensen, wie het ook zouden zijn, zouden net zo lang naar de schoenen of schouders van de ander staren totdat de stilte zich had vastgezet, en dan zou iemand een pot koffie gaan zetten, vlug en met een hoop kabaal. Koffie past erg goed bij een onverwacht sterfgeval.

Ik schoof mijn ene voet onder mijn lakens vandaan, maar kon mezelf er niet toe zetten om hem op de vloer te planten. Ik denk dat ik in een depressie zit. Ik denk dat ik al vierentwintig jaar in een depressie zit. Ik voel wel dat er ergens diep in me een betere versie van mezelf zit, verstopt achter een lever of vastgehecht aan een stukje milt. Ergens in dat kinderlijke, nooit volgroeide lijf van me zit een Libby die tegen me zegt dat ik op moet staan, iets moet ondernemen, volwassen moet worden, het achter me moet laten. Maar meestal wint het gemene trekje. Toen ik zeven was, heeft mijn broer ons gezin afgeslacht. Mijn moeder, mijn twee zussen: weg. Pief-paf, hak-hak, stik-smoor. Daarna hoefde ik eigenlijk niets meer te doen, dat verwachtte ook niemand van me.

Op mijn achttiende erfde ik 321.374 dollar omdat er zo veel goede zielen waren geweest die over mijn droeve lot hadden gelezen en iets voor me wilden doen, goedgeoeders 'wier harten naar me uitgingen'. Telkens wanneer ik die term hoor, en dat is vaak, stel ik me sappige getekende hartjes voor, compleet met vleugels, die naar een van de verrotte huizen uit mijn jeugd fladderen waar mijn jongere ik voor het raam zit te wuiven en naar elk stralend hartje grijpt, terwijl om me heen de groene bankbiljetten neerdwarrelen, dank je wel, heel erg bedankt. Toen ik nog klein was, werd het geld op een verstandig beheerde bankrekening gezet en nam het saldo elke drie, vier jaar – telkens wanneer er weer een artikel in een tijdschrift verscheen of er op de radio iets over me werd gezegd – opeens met sprongen toe. ENIGE OVERLEVENDE PRAIRIEMOORDEN WORDT TIEN: FEEST ZONDER VREUGDE VOOR KLEINE LIBBY. (Ik met pluizige vlechtjes op het grasveldje vol buidelrattenpis voor de stacaravan van mijn tante Diane. Dianes kuiten, als boomstammen zo dik onder

een zelden gedragen rok, stevig in het gele gras achter me geplant.) Dapere Libby wordt zestien! (Ik, nog steeds piepklein, mijn gezicht glanzend in het licht van de kaarsjes, mijn blouse te strak gespannen over borsten die dat jaar tot een cup D waren uitgegroeid en kolderiek en pornografisch oogden in vergelijking tot mijn kleine lijfje.)

Ik had al bijna dertien jaar van dat geld geleefd, maar nu was het bijna op. Die middag had ik een afspraak en zou ik horen hoeveel er nog over was. Eén keer per jaar wilde de man van de bank die het geld beheerde, een kerel met roze wangen die Jim Jeffreys heette en nooit met zijn ogen knipperde, me per se op een lunch trakteren om ‘de zaak door te nemen’, zoals hij het noemde. Dan aten we iets wat niet meer dan twintig dollar kostte en praatten we over mijn leven – hij kende me immers al sinds ik drie turven hoog was, haha. Ik wist op mijn beurt bijna niets van Jim Jeffreys en vroeg ook nooit iets omdat ik onze afspraken altijd vanuit hetzelfde kinderlijke standpunt bezag: wees beleefd, niet meer dan nodig is, en verspil er niet te veel tijd aan. Antwoorden van één woord, vermoeide zuchten. (Het enige wat ik over Jim Jeffreys meende te kunnen zeggen is dat hij een christen was, een kerkganger: hij had het geduld en het optimisme van iemand die vermoedt dat Jezus hem altijd in de gaten houdt.) Het was over een maand of acht, negen pas weer tijd om de zaken door te nemen, maar Jim Jeffreys had lopen zeuren en op serieuze, gedempte toon het bericht ingesproken dat hij ‘het uiterste’ uit de rekening had gehaald en dat het nu tijd was om aan ‘de volgende stap’ te denken.

En daar was dat gemene trekje weer: ik moest meteen denken aan een ander meisje, Jamie Dinges, dat eveneens in 1985 haar familie had verloren en daardoor de sensatiekranten had gehaald. Haar vader had de boel in de fik gestoken, waardoor alle andere gezinsleden de dood hadden gevonden en haar gezicht deels was verbrand. Elke keer wanneer ik stond te pinnen, moest ik aan die Jamie denken, die me het gras voor de voeten had weggemaaid en zonder wie ik twee keer zo veel geld zou hebben gehad. Die Jamie Hoe-heet-ze liep nu mijn geld uit te geven, aan chique handtassen en sieraden en romige crèmes van dure warenhuizen die haar glimmende, getekende gezicht zachter moesten maken.

Ten slotte, ten slotte, ten slotte hees ik mezelf uit bed met een gekreun dat op het toneel niet zou hebben misstaan en liep naar de voor-

kant van mijn huis. Ik huur een kleine bakstenen bungalow die in een kringetje van andere bakstenen bungalows staat, boven op een groot klif dat uitkijkt op de voormalige veemarkt van Kansas City, Kansas City, Missouri, niet Kansas City, Kansas. Er is een verschil.

Mijn buurt heeft niet eens een naam, zo'n godvergeten uithoek is het. Meestal zeggen ze: Daar Ergens Die Kant Op. Het is een wonderlijke tweederangswijk, vol doodlopende straatjes en hondenpoep. De andere bungalows worden bevolkt door oude mensen die er al sinds de bouw van de buurt wonen. Die oudjes zitten grijs en vormeloos als pudding de hele dag door het horrengaas naar buiten te gluren. Soms lopen ze voorzichtig op hun bejaarde tenen naar hun auto, en dan voel ik me schuldig, omdat ik het idee heb dat ik eigenlijk mijn hulp zou moeten aanbieden. Maar dat zouden ze niet prettig vinden. Het zijn geen lieve oude mensen, het zijn chagrijnige oude lui die niet veel zeggen en het helemaal niet leuk vinden dat ik, de nieuwe buurvrouw, naast hen ben komen wonen. De hele buurt gonst van hun afkeuring. En naast het geluid van hun minachting is er ook nog die magere rode hond van twee huizen verder die de hele dag blaft en 's nachts aan een stuk door jankt, het voortdurende achtergrondgeluid waarvan je pas beseft dat je er stapelgek van wordt als het eens een keertje ophoudt, heel even maar. En dan begint het weer opnieuw. Ik slaap doorgaans door het enige vrolijke geluid in de buurt heen: het groepje brabbelende peuters met ronde gezichten dat elke morgen dik ingepakt naar een kinderopvang loopt die nog verder in het ratten-nest van straten achter de mijne verstopt ligt. Ze houden zich allemaal stevig vast aan een stuk touw dat door een volwassene wordt voortgetrokken en marcheren elke morgen als pinguïns langs mijn huis. Ik heb er alleen nog nooit eentje terug zien komen. Voor hetzelfde geld drenten ze de hele aardbol rond en zijn ze 's morgens weer precies op tijd om langs mijn ramen te lopen. Hoe het ook zit, ik ben aan ze gehecht geraakt. Het zijn drie meisjes en een jongen, allemaal met een voorkeur voor felrode jaszes, en als ik ze een keer niet zie, als ik me verslaap, dan voel ik me somber. Somberder. Dat woord zou mijn moeder hebben gebruikt, in plaats van zoiets dramatisch als 'depressief'. Ik loop al vierentwintig jaar te somberen.

Ik trok voor mijn afspraak een rok en blouse aan en voelde me net een dwerg omdat mijn volwassen grotemensenkleden nooit echt goed pas-

sen. Ik ben net een meter vijftig, of eigenlijk een zevenenveertig, maar ik rond het af naar boven. Dikke pech als dat je niet zint. Ik ben eenendertig, maar mensen spreken me vaak op een zangerig toontje aan, alsof ze me willen laten vingerverven.

Ik liep mijn aflopende voortuintje vol onkruid uit en de rode hond van de burens begon net aan zijn dagelijkse hysterische geblaf. Op het trottoir naast mijn auto liggen de geplette skeletjes van twee ter aarde gestorte jonge vogeltjes, die door hun platte bekjes en vleugeltjes net reptielen lijken. Ze liggen er al een jaar, en ik kan er niets aan doen, ik moet er elke keer wanneer ik in mijn auto stap naar kijken. Het wordt tijd voor een flinke overstroming, dan spoelen ze in elk geval weg.

Voor het trapje van een huis aan de overkant stonden twee oudere vrouwen met elkaar te praten, en ik merkte dat ze net deden alsof ze me niet zagen. Ik weet niet eens hoe iedereen hier heet. Als een van die vrouwen het hoekje om zou gaan, zou ik niet eens 'Ach, die arme mevrouw Zalinsky is gestorven' kunnen zeggen. Ik zou moeten zeggen: 'Dat ouwe secreet van de overkant is de pijp uit'.

Ik voelde me net de geest van een kind toen ik in mijn anonieme auto van gemiddeld formaat stapte, die grotendeels uit plastic lijkt te bestaan. Ik blijf maar wachten totdat er iemand van de garage opduikt die zegt wat overduidelijk is: 'Het is een grapje. Je kunt hier niet in rijden; we hebben je in de maling genomen.' Als in een trance rijd ik in tien minuten in mijn speelgoedauto naar het centrum, waar ik Jim Jeffreys zal treffen. Twintig minuten te laat draai ik de parkeerplaats van het steakhouse op, in de wetenschap dat hij alleen maar vriendelijk zal glimlachen en niets zal zeggen over het feit dat ik te laat ben.

Ik had hem bij aankomst met mijn mobieltje moeten bellen, zodat hij naar buiten had kunnen draven en me mee naar binnen had kunnen nemen. Het restaurant – een groot, ouderwets steakhouse zoals je ze alleen in Kansas City vindt – staat midden tussen allerlei leegstaande panden die hem zorgen baren, alsof er in die lege hulzen voortdurend een bende verkrachters op de loer ligt, wachtend totdat ze zich aan me kunnen vergrijpen. Jim Jeffreys is niet van plan degene te worden die Libby Day Het Slachtoffer Van Iets Ergs Liet Worden. Ze mag nergens het slachtoffer van worden, DAPPERE KLEINE DAY, HET ZIELIGE MEISJE, de meelijwekkende zevenjarige met rood haar en blauwe ogen die als enige de PRAIRIEMOORDEN, het BLOEDBAD VAN KANSAS, het DUIVELS-

OFFER VAN HET PLATTELAND wist te overleven. Mijn moeder, mijn twee oudere zussen, ze waren allemaal afgeslacht door Ben. Als enig overlevende kon ik hem als de moordenaar aanwijzen. Ik was het schatje dat wist te voorkomen dat mijn broer de duivelsaanbidder zijn straf zou ontlopen. Ik was groot nieuws. Mijn droevige foto verscheen op de voorpagina van *The Enquirer*, onder de kop ENGELENGEZICHTJE.

Ik tuurde in de achteruitkijkspiegel en kon nog steeds de sporen van dat kindergezichtje zien. Mijn sproeten waren verbleekt en mijn tanden waren rechtgezet, maar ik had nog steeds een mopsneusje en ogen zo rond als een jong poesje. Ik verfde mijn haar nu witblond, maar ik had inmiddels rode uitgroei. Het leek wel alsof mijn hoofdhuid bloedde, zeker in de late namiddagzon. Het zag er goor uit. Ik stak een sigaret op. Ik kan soms maanden niet roken en denk dan opeens weer: ik heb trek in een peuk. Zo ben ik nu eenmaal, ik kan me nooit ergens aan houden.

‘Daar gaan we dan, Kleine Day,’ zei ik hardop. Zo noem ik mezelf op momenten dat ik overal de pest aan heb.

Ik stapte uit de auto en liep naar het restaurant, met mijn sigaret in mijn rechterhand, zodat ik niet naar mijn linker- hoefde te kijken, mijn verminkte. Het was bijna avond: wolken trokken als buffelkuddes langs de hemel en de zon stond laag genoeg om alles in een roze gloed te hullen. In de richting van de rivier, tussen het klaverblad van de snelweg, rezen de in onbruik geraakte graansilo’s op, schemerzwart en doelloos.

Ik liep helemaal alleen over de parkeerplaats, over een sterrenbeeld van glasscherven. Ik werd niet aangevallen. Het was per slot van rekening nog maar vijf uur ’s middags. Jim Jeffreys was een vroege eter, en daar was hij trots op.

Toen ik binnenkwam, zag ik hem aan de bar zitten, nippend aan een glas fris, en zoals ik al had kunnen voorspellen, was het eerste wat hij deed zijn mobieltje uit zijn jaszak halen en er beschuldigend naar kijken, alsof het hem had verraden.

‘Heb je me gebeld?’ Hij fronste.

‘Nee, vergeten,’ loog ik.

Toen glimlachte hij. ‘O, ook goed. Nou, ik ben blij dat je er bent, meid. Klaar voor een babbeltje?’

Hij legde twee dollar op de bar en leidde ons naar een roodleren bankje met scheuren in de bekleding, zodat de gele vulling naar buiten pulde. De scherpe randen sneden in de achterkant van mijn benen

toen ik ging zitten. De kussens boerden een vlaag sigarettenrook uit.

Jim Jeffreys dronk nooit waar ik bij was en vroeg nooit of ik iets sterkers wilde drinken, maar toen de ober de bestelling kwam opnemen, bestelde ik een glas rode wijn en zag dat hij niet probeerde te laten merken dat hij verbaasd was, of teleurgesteld, of iets anders wat niet bij Jim Jeffreys paste. Wat voor rode wijn, vroeg de ober, en ik had geen flauw idee; ik kan me nooit de namen van rode of witte wijn herinneren, of welk deel van de naam je hardop hoort te zeggen, dus daarom vroeg ik gewoon om de huiswijn. Hij bestelde steak, ik bestelde een gevulde gepofte aardappel, en toen ging de ober weer weg en slaakte Jim Jeffreys een diepe, tandartsachtige zucht en zei: ‘Nou, Libby, we zijn nu aan een geheel nieuwe fase toe.’

‘Hoeveel is er nog over?’ vroeg ik, en ik dacht: zeg nou tienduizend, zeg nou tienduizend.

‘Lees je de verslagen eigenlijk wel die ik je toestuur?’

‘Soms,’ loog ik wederom. Ik vond het fijn om post te krijgen, maar niet om die te lezen: zijn verslagen lagen waarschijnlijk ergens in de grote stapel bij me thuis.

‘Luister je mijn berichten wel af?’

‘Ik geloof dat je mobieltje niet in orde is. Je wordt voortdurend afgeknapt.’ Ik had net lang genoeg geluisterd om te weten dat ik in de problemen zat. Meestal dwaalde mijn aandacht af na Jim Jeffreys openingszin, die steevast ‘Libby, met je goede vriend Jim Jeffreys’ luidde.

Jim Jeffreys plantte zijn vingertoppen tegen elkaar en stak zijn onderlip naar voren. ‘Er staat nog 982 dollar en 12 cent op de rekening. Zoals ik al eerder zei, hadden we het misschien kunnen redden indien je het saldo met regelmatige inkomsten als een salaris zou hebben aangevuld, maar...’ Hij hief zijn handen op en trok een gezicht, ‘helaas is het anders gelopen.’

‘En het boek, heeft het boek...’

‘Nee, Libby, jammer genoeg niet. Dat zeg ik ook elk jaar. Het is niet jouw schuld, maar het boek... Nee. Niets.’

Jaren geleden heeft een uitgeverij van zelfhulpboeken die een slaatje uit mijn vijftiengste verjaardag wilde slaan me gevraagd of ik wilde opschrijven hoe ik de ‘spoken uit mijn verleden’ had overwonnen. Ik had helemaal niets overwonnen, maar had toch ingestemd met het boek, dat in werkelijkheid was geschreven door een vrouw in New Jer-

sey aan wie ik mijn verhaal door de telefoon had verteld. Het was rond kerst 2002 verschenen, met op het omslag een foto van mij met een mislukt laagjeskapsel. Het heette *Een nieuwe dag, een nieuw begin! Verwerk jeugdtrauma's en word een sterker mens* en bevatte, naast tweehonderd pagina's positief, misselijkmakend gezemel ook een paar jeugdfoto's van mij en mijn dode familieleden. Ik kreeg er achtduizend dollar voor, en na de publicatie vroegen enkele zelfhulpgroepen of ik een praatje wilde komen houden. Ik vloog naar Toledo voor een ontmoeting met een groep mannen die op jonge leeftijd wees waren geworden; naar Tulsa voor een speciale bijeenkomst van tieners wier moeders door hun vaders waren gedood. Ik signeerde exemplaren van mijn boek voor kinderen die door hun mond ademden en verontrustende vragen stelden, zoals bijvoorbeeld of mijn moeder wel eens taarten bakte. Ik signeerde voor grijsjarige, behoeftige oude mannetjes die me van achter hun brillen met halve glazen aankeken en wier adem naar aangebrande koffie en maagzuur rook. Elke opdracht die ik voorin schreef, bevatte een toespeling op mijn achternaam. Ik mocht me gelukkig prijzen dat ik zo heette. Mijn toehoorders zagen er altijd doodvermoeid en wanhopig uit en bleven onzeker naast me staan, in losse groepjes. Het waren altijd kleine groepjes. Zodra ik ontdekte dat ik hier niet voor betaald werd, weigerde ik nog te gaan. Het boek was toch al geflopt.

‘Ik dacht dat het meer zou opbrengen,’ mompelde ik. Ik had, op een kinderlijke, geobsedeerde manier, heel hevig gewenst dat het boek geld in het laatje zou brengen: als ik het maar graag genoeg wilde, dan zou het vanzelf gebeuren. Dat moest gewoon.

‘Dat weet ik,’ zei Jim Jeffreys, die na zes jaar niets meer aan het onderwerp toe te voegen had. Hij keek zwijgend toe terwijl ik nog wat wijn dronk. ‘Maar op een bepaalde manier maakt dit de weg vrij voor een erg interessante nieuwe fase in je leven, Libby. Ik bedoel, wat wil je worden als je groot bent?’

Ik wist dat dit charmant bedoeld was, maar hij wekte een hevige woede in me op. Ik wilde helemaal niets worden, dat was godverdomme het hele eieren eten.

‘Is er helemaal niets meer over?’

Jim Jeffreys schudde droevig zijn hoofd en begon zout op de steak te strooien die net voor hem was neergezet. Het plasje bloed eromheen leek net knalrode oploslimonade.

‘En hoe zit het met nieuwe donaties? Binnenkort is het vijftienvijftig jaar geleden.’ Ik voelde een nieuwe vlag woede omdat hij me dat hardop liet zeggen. Ben begon op 3 januari 1985 rond twee uur ’s nachts met moorden. Dat was het tijdstip waarop mijn familie was uitgemoord, en ik keek ernaar uit. Wie zei er nu zoiets? Waarom was er niet eens vijfduizend dollar over?

Hij schudde opnieuw zijn hoofd. ‘Er is niets meer, Libby. Je bent nu, hoe oud, dertig? Een vrouw. De mensen zijn nu met andere dingen bezig. Ze willen andere kleine meisjes helpen, en niet...’

‘Niet mij.’

‘Ik ben bang van niet.’

‘De mensen zijn met andere dingen bezig? Echt?’ Ik had het gevoel dat ik in de steek was gelaten. Zo had ik me als kind ook vaak gevoeld wanneer een of andere tante of nicht me weer naar een andere tante of nicht had gebracht: *ik ben er klaar mee, neem jij haar nu maar een tijdje*. En de nieuwe tante of nicht was dan een week lang heel erg lief en deed heel erg haar best voor het bittere meisje dat ik was geworden, en dan... Om eerlijk te zijn lag het doorgaans aan mij. Dat was echt zo, dat is geen typische slachtofferpraat. Ik overgoot de woonkamer van een van mijn nichten met haarlak en stak de fik erin. Mijn tante Diane, mijn voogd, de zus van mijn moeder, mijn naaste, had het een keer of vijf, zes met me geprobeerd voordat ze er definitief een punt achter zette. Ik heb die vrouw vreselijke dingen aangedaan.

‘Ik ben bang dat er altijd nieuwe moorden zullen zijn, Libby,’ dreunde de stem van Jim Jeffreys. ‘Mensen hebben zo’n korte aandachtsboog. Ik bedoel, kijk eens hoe druk iedereen zich over Lisette Stephens maakte.’

Lisette Stephens was een knappe brunette van vijftienvijftig die na het vieren van Thanksgiving bij haar familie op weg naar huis spoorloos was verdwenen. Heel Kansas City had zich afgevraagd waar ze was; je kon het nieuws niet aanzetten of haar lachende foto keek je aan. Begin februari hadden ook de landelijke media de zaak opgepikt. Een maand lang was er helemaal niets nieuws te melden. Lisette Stephens was dood, dat begreep inmiddels iedereen, maar niemand wilde als eerste het feestje verlaten.

‘Maar,’ vervolgde Jim Jeffreys, ‘ik denk dat iedereen graag wil weten dat het goed met je gaat.’